

Forehand Borg, backhand McEnroe. Forehand Borg, backhand McEnroe. Borg, McEnroe. Borg, McEnroe. Met gelijke tussenpozen stuitert de schuimrubberen bal tegen de deur van de woonkamer, het plastic racket in mijn hand zwaait van links naar rechts en terug. Tot mijn backhand mist. 40-40, voordeel Borg. Wat een wedstrijd. Gaan we weer. Opslag. Borg, McEnroe. Borg, McEnroe, Borg – en weer wordt die Amerikaan tot de fout gedwongen door een sterke forehand van de stugge Borg. Hij wint de set. Niet te geloven, we krijgen wéér een vijfsetter. En dat in een kleine woonkamer in Buitenveldert, om vijf uur in de ochtend, waar ik deze wedstrijd tussen de twee rivalen in m'n eentje simuleer.

Er ligt een poef in de weg, zo'n zitzak. Die gooi ik naar achteren om ruimte te maken.

Tijdens Wimbledon 1980 maak ik mijn eigen schema en simuleer ik op deze manier het hele toernooi. Ik sla niet

even wat heen en weer, ik doe dit niet even een halfuurtje, nee, ik speel het volledige schema, volgens de Grand Slam-regels. *Best of five*, drie sets voor de overwinning. Ik heb mijn favorieten natuurlijk, McEnroe voorop. Mijn favoriet moet winnen. Maar liever doe ik het niet af in drie setjes. Liever maak ik er keer op keer een slopende vijfsetter van, want dat is spannender.

Het gaat gelijk op in de beslissende set tussen de twee grootheden, als mijn moeder met een pleurisgang de trap af komt rennen en de woonkamer in stuift. Ik zie het pas als ze me wegtrekt: achter me, op een goede anderhalve meter van het Centre Court, staat alles in de fik. Ik heb de zitzak tegen de kachel gegooid, waarna hij vlam heeft gevat. Het vuur heeft de gordijnen al gegrepen.

Mijn moeder blust. Het loopt goed af. John McEnroe wint Wimbledon 1980 na een slopende vijfsetter.

Mijn jeugd speelt zich af op de tennisbaan. Ik weet niet beter dan dat ik een racket vastheb. Het eerste is een dikke, houten Slazenger waar mijn vader een stuk vanaf gezaagd heeft, want kinderrackets zijn er niet. Het ding is loodzwaar. Ik sleep het achter me aan en til het steeds op als ik moet slaan. Ik speel rally'tjes tegen hem, terwijl ik amper boven het net uit kom.

Ik kan me niet herinneren dat iemand me ooit heeft gezegd wat een forehand is, hoe je zou moeten instappen, wat de houding van je pols zou moeten zijn, hoe je volleert. Ik hoef niets te leren. Het is zo vanzelfsprekend. Ik. Kan. Tennissen.

Mijn vader kreeg zelf op zijn vijftiende een racket voor zijn verjaardag. Tot dat moment had hij nog nooit getennist. Op zijn vierentwintigste was hij derde van Nederland. Hij schijnt eens tegen zijn vader, mijn opa, te hebben gezegd: ik begrijp niet waar iedereen zo moeilijk over doet. Het is een kinderachtig spelletje, eigenlijk. Wel leuk, maar niet zo ingewikkeld.

Zo ervaar ik het ook. Ik vind het tennisspel geweldig, en hoeft er niet zoveel bij na te denken. Het is normaal om te tennissen, en om op de club te zijn. Bij Popeye Goldstar, aan de Karel Lotsyalaan – wat later de Gustav Mahlerlaan zal worden, op de plek die nog weer later de Zuidas zal worden, het zakendistrict van Amsterdam. De club is op een paar minuten rijden van ons huis, mijn vader geeft er les en mijn moeder staat er achter de bar. Ik loop rondjes om de bar en vraag iedereen of ze een balletje met me willen slaan, tot ze er schijtziek van worden en maar toezeggen om ervan af te zijn. Of ik ga mee naar Harmelen, naast Utrecht, een andere club waar mijn vader lesgeeft, en sta daar urenlang een bal tegen een muurtje te slaan terwijl hij met zijn pupillen bezig is. Of ik ga mee als mascotte van het eerste team, dat landelijk op het hoogste niveau speelt, met mijn vader als coach. Ik kijk op naar de jonge mannen die de wedstrijden spelen, en zij slaan graag een balletje met mij. In de nacht voorafgaand aan zo'n weekend logeert de masseur al bij ons, en ik verheug me op wat komen gaat.

Met bussen vol rijden we door Nederland, het is net een voetbalwedstrijd. Hard schreeuwen, af en toe een ruzietje. Ik merk dat dat me trekt.

Op mijn zevende krijg ik voor het eerst echt les, en mijn eerste docent is mijn vader. Dat duurt uiteindelijk maar kort, een jaartje misschien, omdat ik van mijn eigen vader minder aanneem dan van een ‘echte’ tennisleraar. Cees Houweling neemt het over. Die man heeft dan al allerlei Nederlandse kampioenen voortgebracht, en allemaal speelden ze daar, bij Popeye Goldstar, om de hoek van waar we wonen en waar ons gezin altijd lijkt te zijn. Twee keer in de week krijg ik les van Cees, die me oefeningen meegeeft om zelfstandig te trainen.

Het aantal tennisuren per week wordt al snel meer, bijna zonder dat ik het doorheb. Niemand zegt tegen me: vanaf nu gaat het erom. Ik train gewoon steeds vaker, en het wordt serieuzer. Voor ik het weet, ben ik onderdeel van de club. Er is een tennisschool waar ik privé- en groepstrainingen doe. Op een dag zeggen mijn ouders dat er Amsterdamse districtskampioenschappen zijn voor de jeugd. Ik doe mee, en win. En omdat ik daar win, word ik automatisch uitgenodigd voor de nationale kampioenschappen. Die zijn vanaf dat moment vaste prik. Zo makkelijk gaat het.

Naast het tennis heb ik moeite me te conformeren. Tot mijn tiende of elfde proberen mijn ouders verjaardagsfeestjes tot iets gezelligs te maken, Paultje leuk te laten meedoen in alle groepsactiviteiten. Maar het wordt elke keer ruzie. We gaan een keer naar de bioscoop met zo'n feestje, en de jarige moet op het podium een cadeau-tje ophalen. Nou, mooi niet. Ik kom dat podium niet op. Ik vind het te stom voor woorden.

Ik heb woedeaanvallen. Als negenjarige overkomt dat me al. Ik ben boos op mijn moeder om iets wat ze gezegd of gedaan heeft, of omdat ik iets niet mag. Ik sla de deur dicht. En dan voel ik het opkomen: zij denkt nu dat ik zal afkoelen, maar dat wil ik niet, ik ga niet afkoelen, ik wil het tegenovergestelde. Ik wil dat zij precies dezelfde pijn voelt als ik nu. Dat is het. Zij moet deze pijn óók ervaren. Ik pak een foto van haar en mij, een foto waar ze heel trots op is, die ze altijd aan bezoek laat zien – kijk, dit zijn we samen – klem hem tussen mijn vingers, en verscheur hem.

Aan de ene kant van de baan staat een man te blèren in het Tsjechisch, aan de andere kant een andere man, ook in het Tsjechisch. Allebei achter hun eigen hek. Daartussenin een mager jongetje, dunne beentjes, een verlegen oogopslag, het kapsel van een Lego-poppetje. Ze schelden hem verrot, hij lijkt niets goed te kunnen doen. Ik begrijp niets van al dat geschreeuw. Hij staat toch voor? Ik win in Amsterdam zowat alles, maar op het spel van dit iele kereltje uit Scheveningen heb ik voor het eerst geen antwoord. Richard Krajicek verslaat me: 6-4, 6-2.

Het is een landelijk jeugdtoernooi voor jongens tot en met 10 jaar, in Alphen aan den Rijn. Pas na de wedstrijd begrijp ik een beetje waar die onrust vandaan kwam. Richard is gewend alles met 6-0, 6-0 te winnen. Of, ik moet eigenlijk zeggen: zijn vader Petr is gewend dat zijn zoon

alles met 6-0, 6-0 wint, en zijn coach Marian Laudin ook. Nu verliest hij maar liefst zes games.

Petr Krajicek is een jaar voor Richards geboorte met zijn vrouw Ludmila vanuit het communistische Praag naar Nederland gevlucht. Petr, zelf een handballer, leert het vak van tennisleraar van Laudin, die hij bij een club in Den Haag ontmoet. Voor hen beiden is vanaf dat moment niets belangrijker dan het slagen van de tenniscarrière van Richard, die als vijfjarige al elke dag traint. Het jochie zelf heeft niets te vertellen. Er wordt vóór hem besloten: tennis, dat moet 'm worden. Tegen mij is altijd gezegd dat ik morgen weer mag stoppen, als ik dat wil. Richard heeft die keuze niet.

We zijn meteen vrienden, vanaf die eerste wedstrijd in Alphen aan den Rijn. Ik ben de enige die mee mag naar zijn huis – zijn vader vindt mij ‘goed genoeg’ om met zijn zoon om te gaan. Slechte spelertjes wil hij absoluut niet over de vloer hebben. Maar ik heb zojuist zes games tegen hem gepakt. Petr screent zo de vriendjes van zijn zoon: kunnen ze hem qua tennis iets bijbrengen? Ik ben een van de weinigen die de strenge toelatingsprocedure doorkomt.

Ik mag die man wel. En zijn moeder, al even dominant, ook. Ik ben gek op die mensen. Ik zie, zeker later, hoeveel ellende het Richard oplevert om zo'n veeleisende vader te hebben, en het is mijn vader niet, dus ik heb misschien makkelijk lullen, maar ik heb een zwak voor hem. Hij kan er griezelig uitzien, een grote kerel die aldoor moppert en schreeuwt, maar hij is gewoon een echte Tsjech, iemand van de oude stempel. Je hebt als kind geen reet te vertel-

len, je vader bepaalt wat er gebeurt, en als je niet luistert, krijg je een tik. Simpel.

Tussen Richard en mij is er naast vriendschap ook wederzijds respect. Als jong knaapje denk ik over mijn eigen tennis niet na, en bij mij thuis ligt er geen enkele druk op. Er zijn ook geen tegenstanders van wie ik onder de indruk ben. Maar tegenover hem voelt het anders. Dat Lego-poppetje is *goed*. Als tienjarige probeer ik al zijn service te imiteren, zó mooi is die service van hem. Hij stuitert de bal bijna niet, hij gaat op de baselijn staan, het is *tik, tik*, maar één keer, *tik*, en dan volgt die beweging die hij zijn hele leven zal hebben, die klassieke, sierlijke zwaai. Er zit nog geen kracht achter op deze jonge leeftijd, maar ik vind het geweldig om te zien hoe losjes hij dat doet. Zeker omdat mijn service een zootje is. Ik sta daar maar te harken.

In de jaren daarna spelen we op alle landelijke jeugdtoernooien. Die zijn er in de leeftijdscategorieën tot 12, tot 14, tot 16 en tot 18. Als je op zo'n toernooi bij de eerste vier eindigt, mag je het weekend erop een categorie hoger ook meedoen. Omdat er ook nog een verschil is tussen buiten (in de zomer) en binnen (in de winter), kan het dat je in één jaar meerdere keren nationaal kampioen wordt.

Er ontstaat een klein groepje met jongens die elkaar overal tegenkomen. Ik vertegenwoordig het district Amsterdam, Richard Den Haag, Jan Siemerink komt uit de buurt van Leiden en Jacco Eltingh uit Gelderland. Later

zal ook Paul Haarhuis daarbij komen, die een paar jaar ouder is, maar rond die tijd nog *college tennis* speelt op een Amerikaanse universiteit.

Als tien- en elfjarige is Richard zonder twijfel de beste van Nederland. Hij wint twee jaar lang alle nationale kampioenschappen in onze leeftijdscategorie, binnen én buiten. Ook ik maak meestal geen schijn van kans tegen hem.

Maar gaandeweg verandert dat. Ik begin ook belangrijke toernooien te winnen, in Amsterdam en daarbuiten – al zit een nationale titel er nog niet in. Ik merk dat ik beter word, sterker, groter. Een wedstrijd tegen Richard, die opmerkelijk klein blijft, bijna niet lijkt te groeien, is niet meer bij voorbaat kansloos. Als we rond de dertien zijn, is het stuivertje wisselen: soms wint hij, soms win ik.

In januari 1985 zijn we op een overdekt jeugdtoernooi in Heemskerk met ruim honderd jeugdspelers, waarvoor we in het dertiende-eeuwse kasteel Asseburg overnachten. De mooiste wedstrijd van het weekend is de finale voor jongens tot en met 14: Paul Dogger tegen Richard Krajicek. Zijn coach Marian Laudin is er niet bij; die volgt de wedstrijd via de telefoon. En ik win, ik versla Richard voor het eerst in een finale: 6-4, 6-4.

We gaan ook steeds vaker naar het buitenland. Laudin is er een maand later wel bij (met twee dikke camera's om zijn nek: die man neemt honderden foto's per toernooi) als we een soort jeugd-WK in Tarbes spelen, een plaatsje boven Lourdes, in Zuid-Frankrijk. Les Petits As heet het: 'De kleintjes'. Het logo is in het lettertype van Asterix en Obelix. Richard is daar zó goed. We zijn daar allebei goed,

maar hij helemaal. Ik versla de Zweed Nicklas Kulti, die een paar jaar later bij de junioren de Australian Open én Wimbledon zal winnen, en de Tsjech David Rikl, ook geen kinderachtig kereltje. In de halve finale speel ik dom en verlies ik van Sebastien LeBlanc uit Canada. Maar Richard is aan zijn kant van het speelschema superieur geweest. De tribunes van de tennishal zitten vol voor de finale, waarin Richard die Canadees verslaat. We winnen samen ook nog eens het dubbeltoernooi. Met een beker zo groot als Richards bovenlichaam stappen we in de tourbus terug naar Nederland.

Het is vlak voor een ander landentoernooi als ik onder het raam van mijn slaapkamer, tegen een boom aan de straatkant, een paar vuilniszakken zie staan. Bij een ervan is de knoop eruit, en de inhoud stroomt over. Tijdschriften. Ik heb nog nooit zoiets gezien, maar weet wel meteen dat ik er meer van wil zien. Een halve minuut later liggen ze allemaal op mijn kamer. Ik durf er amper in te kijken. Het is porno. Geen naaktplaatjes, nee – echte porno. Het is alsof ik een schat heb opgegraven. Die ik nu van anderen zal moeten afschermen, in het bijzonder mijn ouders en mijn zusje. Ik prop ze allemaal onderin de grote flipperkast die in een hoek van mijn kamer staat. Alleen aan Richard vertel ik erover. Ik beloof hem dat ik ze volgende week meeneem als we naar Tsjechië gaan.

Op de dag van vertrek haal ik de flipperkast leeg en stop een stuk of twintig van de boekjes onderin in mijn reistas. Als we 's avonds op onze hotelkamer zijn, diep ik ze op en

laat ze aan Richard zien. We bladeren er een tijdje in, spreiden ze uit over het bed. We zoeken de beste foto's en scheuren ze uit – en dan kom ik op een idee. Al vanaf zijn tiende of elfde moet Richard zijn enkel intapen, omdat hij er al meerdere keren doorheen is gegaan. Hij heeft dus altijd rollen wit sporttape bij zich. We halen er een uit zijn tas en gebruiken de tape om onze favoriete foto's op te hangen in de hotelkamer. Dit is lachen.

We gaan nog één stap verder. De allergrofste centerfold die we kunnen vinden, hangen we aan de buitenkant van de hotelkamerdeur.

De volgende ochtend, als we terugkomen van de training, staan al onze spullen bij de receptie. Richards vader is woedend: deze jongens moeten een toernooi spelen, zegt hij tegen de hoteleigenaar. Wat maken jullie ons nu? Ik zal je laten zien waarom deze jongemannen niet meer welkom zijn, zegt de man. Hij loopt weg en komt terug met een grote stapel losgescheurde pornoblaadjes, de tape er nog aan. Wij zijn muisstil.

Godzijdank zijn we in Tsjecho-Slowakije. Richards vader kan in zijn eigen taal met de hoteleigenaar praten, hij zegt dat hij de boosheid begrijpt, maar weet hem ook zo ver te krijgen dat we onze kamer weer in mogen.

In maart krijg ik een nieuwe kans op een nationale titel. Het Nederlands kampioenschap indoor is in Bommel, net onder Arnhem. In de kwartfinale heb ik geen moeite met Nico Appel, maar in de halve finale tegen Joost Winnink verpest ik het bijna door na een gewonnen eerste set de

tweede zomaar weg te geven (0-6) en in de derde 1-4 achter te komen. Ik weet niet wat me overkomt. Winnink krijgt drie matchpoints. Die weet ik weg te werken, en uiteindelijk win ik de beslissende set alsnog, met 11-9. Het publiek vindt het een fantastisch spektakelstuk, maar voor mij is het ronduit slopend geweest. Ik ben op. En ik moet de finale nog spelen.

Daarin tref ik, vanzelfsprekend, Richard. Die zijn halve finale 'gewoon' in twee setjes heeft afgedaan. Hij is nog altijd schier onverslaanbaar. Aan de andere kant: als er iemand is die zijn zwakke punten kent, ben ik het. Hij heeft zich een bepaald spel eigen gemaakt waarbij hij zonder blikken of blozen elke bal de lucht in kan gooien, om het spel te vertragen, en alles terugslaat. Hij kan wachten op de fout van de ander. De gemiddelde speler op die leeftijd heeft jeugdige overmoed, wil risico nemen. Het ontbreekt altijd aan geduld. Bij Richard niet. Hij kan dat geduld wél opbrengen. Als je van Richard wil winnen, moet je er doorgaans een uurtje of vijf voor uittrekken. Als je dan een set achter komt, en dáár heb je al anderhalf uur in gestoken, zakt de moed je helemaal in de schoenen.

Behalve als je je er op tempo doorheen weet te slaan. Dus dat probeer ik, die zondag in Bemmelen. Ik zet hem onder druk, stap steeds in, ga eerder met mijn racket naar de bal, sla sneller. Ik kan inmiddels ook harder slaan dan hij; bij Richard druipt de techniek ervan af, maar zijn slagen zijn zacht, behoudend. Het is kantje boord in de eerste set, die naar een tiebreak gaat. Ik win 'm met 7-5. Ik lijk de strategie te hebben gevonden, voel mijn zelfvertrouwen